

Környezeti stratégiák a technológián túl: vitasorozat 2022 – tervezett témák

1. A több fogyasztás megkérdőjelezése

Mi a haszna, mi a kára a több fogyasztásnak?

- milyen fogyasztás növelését ne kérdőjelezzük meg (hol egyértelmű a jólléti haszon)
- főleg milyen fogyasztást gerjeszt a marketing (van-e jólléti haszon)?
 - o hozzászokás
 - o relatív pozíciók miatti nulla végösszeg hol releváns
- mások fogyasztásának externális hatásai (fűtés, nagy autók, nyaralás) – mennyire reális ezeket korrektül beárazni vs. visszafogni a fogyasztást?

☐ **A NÖVEKVŐ FOGYASZTÁS JÓLLÉTI HATÁSA: DIREKT HASZNOK, INDIREKT KÁROK**
szociológus, pszichológus, marketing szakember, közgazdász, ökológiai közgazdász

Korlátozhatók-e a reklámok?

- kell-e korlátozni a kiemelkedően káros dolgokon túl? (mi a kiemelkedően káros)
- folytonos kielégületlenség érzése, mint a rendszer hajtóereje
- milyen szereplők érdekei sérülnének? (önkormányzatok, tévécsatornák, internetes szolgáltatások, sport, reklámpiac) □ útfüggőség: nagyon sok dolgot úgy építettünk fel, hogy alapvetően a reklámból élnek – hogy lehet ezt átalakítani?
- mi a jó megoldás: a terelés vagy a tiltás?

☐ **A REKLÁMOK VISSZASZORÍTÁSA: SZÜKSÉGES-E, LEHETSÉGES-E?**
filozófus, pszichológus, közgazdász, ökológiai közgazdász

Visszaszoríthatók-e a fogyasztást gerjesztő társadalmi példaképek?

- a közösségi média szerepe – mit lehet tenni, hogy itt ne a fogyasztói társadalom terjedjen? (mi múlik a kultúrán, az algoritmuson?)
- a celebek szerepe (pl. Ariana Grande – a sok pénz fő cél rengeteg fiatal számára)

☐ **ROSSZ PÉLDAKÉPEK: TÖRVÉNYSZERŰ VAGY RAJTUNK MÚLIK?**
pszichológus, közösségi média guru, kultúra szakértő, szociológus

Mennyire racionális dolog a több pénzre hajtani?

- milyen eltérések vannak az országok között ebben? (akár történelmileg)
- melyek a legfontosabb szabályozások, amik befolyásolják ezt? (ingatlanpiac, minimálbér, UBS, UBI, stb.)

☐ **MINDIG TÖBBET: A SZABÁLYOZÁSOK SZEREPE**
közgazdász, ökológiai közgazdász, történész

Milyen megoldások ismertek, amik távolítanak a pénzközpontúságtól?

- milyen közösségekhez való tartozás segíti ezt?
- milyen ideológiák erősödése segít?
- különböznek-e a modern társadalmak abban, hogy mennyire pénzközpontúak?

- ❓ **MINDIG TÖBBET: KÖZÖSSÉGEK ÉS IDEOLÓGIÁK**
ökológiai közgazdász, antropológus, szociológus

2. Hogyan *ne* mérjük a társadalmi haladást

A GDP visszaszorításának lehetőségei

- alternatívák: tudjuk, hogy van jobb, mégis nagy hírértékük
 - o hol vannak a közbeszédből az alternatív indikátorok? mely indikátorok kerültek be a közbeszédbe és melyek nem?
 - o átalakult-e a szakpolitika a Stiglitz-Sen-Fitoussi jelentés óta?
- hol van szerepe a GDP-nek illetve a növekedésének a társadalmi haladás szempontjából (a közvetett, többi pontban részletesen tárgyalt függőségek nem tartoznak ide), és mennyire reális, hogy ez megváltozzon?

- ❓ **A GDP KISZORÍTÁSA**
közgazdász, ökológiai közgazdász, politológus, szakpolitikus

GDP a nemzetközi szintén

- számít-e egyáltalán, és ha igen, hol és milyen módon?

- ❓ **GAZDASÁGI ERŐ A NEMZETKÖZI PORONDON**
diplomata, politikus

3. A profit elvárása

Cégméret

- nagy cégek visszaszorítása, hogy ne a piaci részesedés (és a piaci működés felszámolása, a monopol vagy oligopol helyzet) legyen a cél?
 - o a feldarabolás lehetősége: kik tudnak lépni és mennyi ennek a realitása
 - o egyéb módszerek a méret korlátozására
- vagy a cégméret igazából nem számít, mert a kicsi is profitot akar?
 - o ők ugyanolyan nehezen szabályozhatók

Tulajdonviszonyok

- a részvénytársaság-e a probléma forrása?
- szövetkezeti modell: hozna-e érdemi változást?
- peer-to-peer rendszerek: mekkora a növekedési potenciál?

- ❓ **MILYEN CÉGEKNEK MUSZÁJ NÖVEKEDNI?**
közgazdász, ökológiai közgazdász, cégvezető, szövetkezeti vezető, p2p szakember

A pénzügyi szektor szerepe

- mennyire oka a növekedési kényszernek a pénzügyi rendszer?
- ha oka, hogyan lehet enyhíteni a kényszert, amit létrehoz?

- ❓ **A PÉNZÜGYI RENDSZER ÉS A NÖVEKEDÉSI KÉNYSZER**
pénzügyi szakember, befektető, közgazdász, ökológiai közgazdász

A kölcsönösségi rendszerek potenciálja

- időbank
- szívességbank

- nem formális közösségek: kisközösségek, nagyobb közösségek

❑ **KÖLCÖNÖSSÉG, MINT A STABILITÁS FORRÁSA**

közösségek, közösségi rendszerek működtetői

Eladás mennyisége és haszon szétkapcsolása

- orvosi ellátás mintájára: energiaellátás, anyagbeszerzés?

❑ **ELADÁSTÓL FÜGGETLEN BEVÉTELEK**

egészségügyi közgazdász, energetikai közgazdász, közgazdász, ökológiai közgazdász

4. Nyertesek

Nemzetközi egyenlőtlenségek csökkentése

- kizsákmányolás a beszállítási láncokon át:
 - o régen rabszolgaság, ma már az nem, de közvetett kizsákmányolás igen – meddig lehet eljutni és hogyan?

❑ **NEMZETKÖZI EGYENLŐTLENSÉGEK A NÖVEKEDÉS CÉLJA MÖGÖTT: A VÁLTOZÁS ESÉLYEI**

politológus, történész

Országokon belüli egyenlőtlenségek

- természetes szövetségesek, de ideológiai eltérések: növekedési orientáció maradhat
- hatalom átvétele vagy hatalom megosztása: szubszidiaritás esélye

❑ **ÉRDEKEK A NÖVEKEDÉS CÉLJA MÖGÖTT A NEMZETEK SZINTJÉN: A VÁLTOZÁS ESÉLYEI**

politológus, szociológus

Relokalizáció

- milyen területen, mennyire esélyes
- ki a vevő rá

❑ **RELOKALIZÁCIÓ: HOL VAN ESÉLYE, MEDDIG JUTHAT?**

közgazdász, ökológiai közgazdász, politikus, közösségi szervezők különböző szektorokból

5. Országok rivalizálása

Milyen módokon számít ebben a GDP? [társadalmi haladás mérésénél ugyanez a kérdés szerepelt]

❑ **GAZDASÁGI ERŐ A NEMZETKÖZI PORONDON** (korábbi pontban javasolt vita)

Fegyverkezés korlátozása, mint példa

- mennyire releváns (nem annyira közvetlenül lehet vele hatalmat gyakorolni, mint a fegyverrel, de nem is olyan világos, hogy a játszma negatív végösszegű)
- mennyire betartatható – milyen közvetett eszközök lehetnek – pl. az éghajlati egyezmény miért működhet, mik a kényszerek egymás között, és mik működhetnek általánosabban?
- lokális korlátozások hatékonyak, vagy csak áthelyezik a termelést/terhelést? milyen szektorok esetében hogyan működik ez?

❑ **A FOGYASZTÁS KORLÁTOZÁSÁNAK ESÉLYEI**

szociológus, nemzetközi kapcsolatok szakértő, politológus

6. Nagy ellátórendszerek finanszírozása

Oktatás, egészségügy miért alulfinanszírozott nagyon sok országban?

- hogyan változik a finanszírozásuk növekedés / recesszió idején? van-e összefüggés?

☐ **OKTATÁS ÉS EGÉSZSÉGÜGY NÖVEKEDÉS NÉLKÜL?**

oktatási/egészségügyi közgazdász

Nyugdíjrendszer

- mennyiben okoz növekedési kényszert a felosztó-kirovó rendszer és van-e kiút?
- kiket kell kompenzálni és kiket nem, ha csökkennek az adóbevételek? (mennyire igazságos a nyugdíjat a fizetés alapján osztani?)

☐ **NYUGDÍJRENDSZER NÖVEKEDÉS NÉLKÜL?**

közgazdász, politológus, politikus

Számít-e az állami bevétel vagy az állam saját valutában korlátlanul tud költeni az infláció különösebb veszélye nélkül (MMT)?

☐ **AZ ÁLLAMI KIADÁSOK KORLÁTAI**

MMT-t elvető közgazdász, MMT-t reálisnak tartó közgazdász

Milyen funkciókat tudnak át venni közösségi szervezésű rendszerek?

- munkahelyteremtés Máltai módra
- a megelőzés, mint externália-csökkentő egészségügyi stratégia

☐ **KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLTATÁSOK**

orvos, tanár, foglalkoztatást elősegítő civil, közösségi szervező

7. Öngerjesztő folyamatok a gazdaságban – instabilitás

Az öngerjesztés csökkentése

- mik a főbb pozitív visszacsatolások? melyik szektorok felelősek érte?
- hogyan lehet őket csökkenteni, melyiket reális, melyiket nem?
- az erős összekötöttség hogyan befolyásolja a visszacsatolásokat?
- a relokalizáció milyen területeken lehet fontos?
 - o milyen rendszerek segíthetik a relokalizációt: pl. bevásárló közösségek – és még mi?

☐ **VISSZACSATOLÁSOK A GAZDASÁGBAN**

közgazdász, hálózatkutató

- ☐ **RELOKALIZÁCIÓ: HOL VAN ESÉLYE, MEDDIG JUTHAT?** (korábbi pontban javasolt vita: itteni aspektus: milyen mechanizmusok segíthetik – közgazdász, ökológiai közgazdász)

Automatikus stabilizátorok

- munkanélküli segély, környezetvédelmi adók
- jövedelmek alsó és felső korlátozása
- a munka input vagy output alapú értékelése
- a pénzrendszer szerepe
- a munka szerepének csökkentése a megélhetésben: UBI vs. UBS: előnyök és hátrányok
- UBI vs. UBS: előnyök és hátrányok

☐ **VISSZACSATOLÁSOK A GAZDASÁGBAN** (korábbi pontban javasolt vita)

közgazdász, hálózatkutató, ökológiai közgazdász

- ❓ **UNIVERZÁLIS ALAPJÖVEDELEM VAGY ALAPSZOLGÁLTATÁSOK**
közgazdász, ökológiai közgazdász, szociológus

8. Munkanélküliség

Probléma lesz-e hosszabb távon, ha sokan nem dolgoznak, vagy ez elkerülhetetlen?

- a technológiai munkanélküliség jövője
- igazságosság
- jövedelem, szegénység
- társadalmi elfogadhatóság
- a munka egyéb funkciói

- ❓ **A MUNKA VÁLTOZÓ SZEREPE**
közgazdász, történész, jövőkutató, szociológus

Közfoglalkoztatás vs. garantált munkalehetőség

- a politikai függés mértéke
- a hatékonyságot meghatározó tényezők
- átmeneti vagy hosszútávú megoldás

- ❓ **A KÖZFOGLALKOZTATÁS SZEREPE**
közgazdász, szociológus, politológus, politikus

Munkaidő-csökkentés

- praktikus hol lehet megoldani?
- milyen feltételek esetén ki támogatja, ki ellenzi?
- fizetés-csökkentés nélkül vagy csökkentéssel igazán esélyes?
- hol várható korábbi változások, hogy terjedhet ezután?
- mik az ellentétes irányú trendek?

- ❓ **A MUNKAIDŐ-CSÖKKENTÉS ESÉLYE**
ökológiai közgazdász, politológus, szociológus